

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

РОБОЧА ПРОГРАМА,
методичні вказівки та контрольні завдання
до вивчення дисципліни “Гроші та кредит”
для студентів спеціальності 6.050104
заочної форми навчання

Дніпропетровськ НМетАУ 2007

УДК 336.6

Робоча програма, методичні вказівки та контрольні завдання до вивчення дисципліни “Гроші та кредит” для студентів спеціальності 6.050104 заочної форми навчання / Укл. І.Г. Сокиринська – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2007. - 40 с.

У роботі наведені загальні методичні рекомендації до вивчення дисципліни "Гроші та кредит", рекомендована література, робоча програма, пояснення до тем, завдання для проведення практичних занять, контрольні завдання по варіантах і рекомендації до їх виконання, тематика самостійної роботи.

Призначена для студентів спеціальності 6.050104 – фінанси заочної форми навчання.

Укладач	І.Г. Сокиринська, канд. екон. наук, доц.
Відповідальний за випуск	К.Ф. Ковальчук, д-р. екон. наук, проф.
Рецензент	Л.М. Савчук, канд. екон. наук, проф. (НМетАУ)

ВСТУП

На використанні грошей ґрунтується більшість інструментів ринкового господарювання: ціноутворення, розрахунково-платіжні відносини, банківська діяльність, системи економічного стимулювання, комерційний розрахунок, інвестиційна діяльність, оподаткування, фінансовий ринок, страхування тощо. Розвиток ринкових відносин зумовлює підвищення ролі грошей і кредиту в різних галузях економіки України. Наукове розуміння проблем грошей, грошового обігу, кредитних відносин є необхідною складовою становлення професійних економічних знань студентів. У зв'язку з цим вивчення дисципліни «Гроші та кредит» є необхідною умовою підготовки висококваліфікованих бакалаврів та спеціалістів з економіки.

Метою навчальної дисципліни «Гроші та кредит» є ознайомлення студентів з відповідним методичним та методологічним апаратом знань з теорії грошей та кредиту, кількісної теорії грошей і сучасного монетаризму, грошового обігу, грошових систем, грошового ринку, кредитних та валютних відносин для розвитку грошової та кредитної систем.

Предметом дисципліни «Гроші та кредит» є детальна характеристика базових категорій теорії грошей та кредиту, яка необхідна для вивчення конкретних проблем розвитку грошово-кредитної системи в сучасних умовах.

Дисципліна «Гроші та кредит» тісно поєднана з такими економічними курсами, як економічна теорія, теорія фінансів, державне регулювання економіки і прогнозування, макроекономіка, ринок фінансових послуг, фондовий ринок, банківські операції, міжнародні фінанси.

Завдання дисципліни – дати майбутнім фахівцям з економіки знання щодо сутності та функцій таких категорій, як «гроші», «кредит», змісту основних теорій грошей, поняття грошового обігу, грошових потоків, грошового ринку, грошових систем, основ кредитних, розрахункових і валютних відносин, тобто сформувати у студентів теоретичну базу для наступного оволодіння практикою використання грошово-кредитних інструментів у системі регулювання економіки України.

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Відповідно до навчального плану дисципліну “Гроші та кредит” вивчають студенти спеціальностей – фінанси, економіка підприємства, облік і аудит за напрямком “Економіка і підприємництво”. Загальний обсяг дисципліни – 108 академічних годин, які для студентів заочної форми навчання розподілено за семестрами і видами занять наступним чином (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1

Розподіл дисципліни “Гроші та кредит”
за семестрами і видами навчального навантаження, годин

Семестр	Усього годин	Аудиторні	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Види контролю
VII	108	16	8	8	92	Контрольна робота. Іспит

Робоча програма з дисципліни “Гроші та кредит” із визначенням тем, що викладаються на аудиторних заняттях, наведена в розділі 3.

Підставою успішного оволодіння дисципліною є самостійна робота над підручниками і навчальними посібниками. Самостійну роботу варто вести систематично, за визначеним планом, складеним самим студентом.

Вивчати теми рекомендується в такій послідовності:

- 1) ознайомлення із змістом теми за програмою;
- 2) уважне читання відповідної глави підручника;
- 3) конспектування досліджуваного матеріалу;
- 4) виконання контрольної роботи.

Варіанти завдань для виконання контрольних робіт наведені в додатку А. Студент обирає варіант, який відповідає двом останнім цифрам його залікової книжки. Контрольна робота повинна бути виконана та оформлена відповідно до встановлених правил. Після одержання зарахованої контрольної роботи необхідно врахувати всі зазначені рецензентом зауваження і внести необхідні виправлення. Приклад виконання контрольних робіт наведений у додатку Б.

2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

2.1. Основна література

1. Гроші та кредит: Підручник / За заг. ред. М.І. Савлука. - К.: КНЕУ, 2001. - 602с.
2. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. №79-ХІУ (із змінами і доповненнями).
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7.12.2000 р. №2121-ІІ // Офіційний вісник України. - 2001. № 1-2. - Ст. 1.
4. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні: Закон України від 5.04.2001. - № 2346-ІІІ // Офіційний вісник України. - 2001. № 20. - Ст. 828.
5. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 5.04.2001 № 2374-ІІІ // Офіційний вісник України. - 2001. № 17. - Ст. 731.
6. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди): Закон України від 15 березня 2001 р. // Урядовий кур'єр. - 2001, 25 квітня. - № 74. - С. 5-11.
7. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 р. № 2664-ІІІ // Офіційний вісник України. - 2001. - № 32. - Ст. 1457.

2.2. Додаткова література

1. Банки на развивающихся рынках / Диана Нотон и др. В 2-х т. Т. 1. – М.: Финансы и статистика, 1994. – 336 с.
2. Банківська справа: Навч. посібник / За ред. Р.І. Тиркала.-Тернопіль: Економічна думка, 2000.
3. Банківські операції: Підручник / За ред. А.М. Мороза. – К.: КНЕУ, 2000.
4. Банковские операции: Учеб. пособие / Под ред. О.И. Лаврушина. – Ч. 1. – М.: Инфра-М, 1995. – 96 с.
5. Банковские операции: Учеб. пособие / Под ред. О.И. Лаврушина. – Ч. 2. Учетно-ссудные операции и агентские услуги банков. – М.: Инфра-М, 1996. – 208 с.
6. Банковские операции: Учеб. пособие / Под ред. О.И. Лаврушина. – Ч. 3. Инвестиционные операции банков. – М.: Инфра-М, 1996. – 144 с.

7. Банковский портфель–2 (Книга банковского менеджера. Книга банковского финансиста. Книга банковского юриста) / Отв. ред. Ю.И. Коробов. – М.: СОМИНТЕК, 1994. – 752 с.
8. Банковское дело / Под ред. О.И. Лаврушина. М.: Банковский и биржевой науч.-консульт. центр, 1992. – 428 с.
9. Банковское дело и финансирование инвестиций / Под ред. И. Брука. – Всемирный банк реконструкции и развития, 1995. – 648 с.
10. Банковское дело: стратегическое руководство / Рук. проекта Уильям Гулд; под ред. Влад. Платонова и Майкла Хиггинса. – М.: Изд-во АО "Консалтбанкир", 1998. – 412 с.
11. Ван-Хуз Дэвид Д., Миллер Роджер Лерой. Современные деньги и банковское дело: Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 2000. – XXIV, 856 с.
12. Гальчинский А.С. Теорія грошей : Навчальний посібник.- К.: Основи, 1998.
13. Гроші та кредит: Підручник / За ред. Б.С. Івасіва.-К.: КНЕУ, 1999.
14. Деньги, кредит, банки: Учебник/ Под ред. О.И.Лаврушина. –М.: Финансы, 1998.
15. Долан Э.Дж., Кэмпбелл К.Д., Кэмпбелл Р.Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика. – СПб., Санкт-Петербург Оркестр, 1994.
16. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег. – М.: Прогресс, 1978. – 494 с.
17. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Пер. з англ. – К.: Основи, 1998.
18. Усоскин В.М. Современный коммерческий банк: управление и операции. – М.: “Все для Вас”, 1993. – 320 с.; М.: КПЦ "Вазар-Ферро", 1994. – 320 с.; М.: Антидор, 1998. – 320 с.
19. Усоскин В.М. “Денежный мир” Милтона Фридмена. – М.: Мысль, 1989. – 173, [2] с.
20. Ющенко В., Лисицький В. Гроші: розвиток попиту та пропозиції в Україні : - К.: Скарби, 1998.

3. ПРОГРАМА І МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни викладається в наступних темах лекційного матеріалу.

№ тем	Назва розділу (теми) та її зміст	Години
1	Сутність і функції грошей Предмет і завдання курсу “Гроші та кредит”. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об’єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у створенні грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Портфельний підхід до визначення суті грошей. Гроші як форма вияву суспільних відносин. Гроші як особливий товар, мінова й споживча вартість грошей як товару. Натурально-речові форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Еволюція кредитних грошей від урядових (казначейських) зобов’язань центрального банку. Різновиди сучасних кредитних грошей. Роль держави в утвердженні кредитних зобов’язань як грошей. Специфічний характер вартості. Купівельна спроможність як вираз вартості грошей за різних їх форм. Вартість грошей і час. Вплив зміни вартості грошей на економічні процеси. Ціна грошей як капіталу: альтернативна вартість зберігання грошей та процент. Поняття про функції грошей та їх еволюція. Функція міри вартості, її суть, сфера використання. Функція засобу обігу, її суть, сфера використання; реальність і кількісна визначеність грошей у цій функції. Функція засобу платежу, її суть, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання, еволюція. Функція засобу нагромадження, її суть, сфера використання. Вплив часу на функцію засобу нагромадження. Світові гроші. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання національних та колективних валют як світових грошей. Взаємозв’язок функції грошей. Вплив на функції грошей зміни їх вартості. Роль грошей у ринковій економіці. Якісний і кількісний аспекти впливу грошей на економічні і соціальні процеси.	1

№ тем	Назва розділу (теми) та її зміст	Години
2	Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей. Еволюція постулатів кількісної теорії. Відмінності в поглядах на гроші послідовників кількісної теорії грошей та трудової теорії вартості. Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. “Трансакційний варіант” І.Фішера. “Кембриджська версія” кількісної теорії. Внесок Д.Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Зміна акцентів щодо оцінки ролі держави в економічному регулюванні та механізмів впливу на економіку. Неминучість інфляційних наслідків реалізації кейнсіанських концепцій. Сучасний монетаризм як напрямок кількісної теорії. Особливості монетаристських трактувань щодо ролі держави в регулюванні економіки. Внесок М.Фрідмена в розробку монетарної політики на основі неокласичного варіанта кількісної теорії. Зближення позицій монетаристів та неокейнсіанців у їхніх поглядах на грошово-кредитну політику у сучасних умовах. Кейнсіансько-неокласичний синтез. Грошово-кредитна політика України у світлі сучасних теорій.	2
3	Грошовий обіг і грошова маса Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Основні суб’єкти грошового обороту. Основні ринки, що взаємопов’язуються грошовим оборотом. Національний доход і національний продукт як визначальні параметри грошового обороту. Поняття грошового потоку та критерії класифікації цих потоків. Характеристика основних видів грошових потоків. Взаємозв’язок між окремими видами грошових потоків. Структура грошового обороту. Готівковий та безготівковий сектори грошового обороту. Сектор грошового обігу, фінансовий та кредитний сектори. Маса грошей, що обслуговує грошовий обіг, її склад та фактори, що визначають її зміну. Грошові агрегати. Швидкість обігу грошей: поняття, фактори, що визначають швидкість обігу, вплив її на масу та сталість грошей. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей. Закон кількості грошей, необхідних для обігу. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційних банків. Грошовий мультиплікатор.	2

№ тем	Назва розділу (теми) та її зміст	Години
4	Грошові системи. Інфляція і грошові реформи Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи. Основні типи грошових систем, їх еволюція. Системи металевого й кредитного обігу. Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Методи регулювання: методи прямого впливу і методи опосередкованого впливу. Грошово-кредитна політика центрального банку — суть, типи, стратегічні цілі, проміжні та тактичні завдання. Інструменти грошово-кредитного регулювання. Фіскально-бюджетна й грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки. “Сеньйораж” і монетизація бюджетного дефіциту. Інфляція: суть, форми вияву, причини та наслідки. Вплив інфляції на виробництво, зайнятість та життєвий рівень. Інфляція у системі державного регулювання грошової сфери. Особливості інфляційного процесу в Україні. Грошові реформи: поняття, цілі та види грошових реформ. Стабілізація грошей як основна ціль реформи. Особливості проведення грошової реформи в Україні.	2
5	Грошовий ринок Суть грошового ринку. Гроші як об’єкт купівлі-продажу. Особливості вияву на грошовому ринку основних ринкових ознак: попиту, пропонування, ціни. Інституційна модель грошового ринку. Канали прямого й опосередкованого фінансування. Суб’єкти грошового ринку. Банки й небанківські фінансово-кредитні структури як суб’єкти грошового ринку. Економічна структура грошового ринку. Ринок грошей і ринок капіталів. Ринок цінних паперів та валютний ринок як складові грошового ринку. Попит на гроші. Суть та форми вияву попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші. Пропозиція грошей. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори, що визначають зміну пропозиції грошей. Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Фактори, що визначають рівновагу грошового ринку.	2

№ тем	Назва розділу (теми) та її зміст	Години
6	Кредит у ринковій економіці Необхідність кредиту. Загальні передумови формування кредитних відносин. Суть кредиту. Кредит як форма суспільних відносин. Позичковий капітал та кредит. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями. Економічна основа, стадії та закономірності руху кредиту. Форми та види кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги й недоліки кожної з форм. Види кредиту. Характеристика окремих видів кредиту: банківського, державного, комерційного, міжнародного, споживчого. Банківський кредит як переважний вид кредиту. Принципи банківського кредитування. Процент за кредит. Суть процента, види, економічні межі руху та фактори зміни ставки процента. Процент в умовах інфляції. Роль процента. Поняття функцій кредиту та їх класифікація. Характеристика окремих функцій кредиту. Розвиток кредитних відносин в економіці України. Відновлення комерційного кредиту та фактори, що гальмують його розвиток. Еволюція державного та споживчого кредиту.	2
7	Кредитні системи Поняття кредитної системи. Складові елементи кредитної системи та їх загальна характеристика. Поняття банківської системи. Основи організації банківської системи (принципи побудови, цілі, механізм функціонування). Функції банківської системи. Становлення та розвиток банківської системи України. Центральні банки, їх походження, призначення, функції та операції. Побудова й розвиток Національного банку України. Банки другого рівня, їх походження, види, правові основи організації. Операції комерційних банків, їх класифікація та загальна характеристика. Особливості формування комерційних банків України. Небанківські фінансово-кредитні установи, їх відмінності від банків, економічне призначення, види, функції, роль. Проблеми розвитку небанківських фінансово-кредитних установ в Україні. Стійкість банківської системи та механізм її забезпечення. Поняття та значення стійкості банків. Установлення економічних нормативів діяльності комерційних банків. Нагляд і контроль за діяльністю банків. Страхування банківських депозитів та кредитів.	2

№ тем	Назва розділу (теми) та її зміст	Години
8	Фінансові посередники грошового ринку Поняття фінансового посередництва. Спрощене поняття фінансового посередництва. Комплексне поняття фінансового посередництва. Функції фінансових посередників. Основні проблеми функціонування фінансових ринків за відсутності фінансових посередників. Класифікація фінансових посередників. Банківська система. Спеціалізовані банки. Універсальні банки. Небанківські кредитні інститути. Кредитні спілки. Факторингові компанії. Лізингові компанії. Контрактні фінансові інститути. Інвестиційні трасти. Інвестиційні фонди та інвестиційні компанії. Пенсійні фонди. Страхові компанії. Фінансові компанії.	1
9	Валютні відносини й валютні системи Поняття валюти. Призначення й сфера використання валюти. Види валюти. Суть і види валютних відносин. Валютний курс та конвертованість валют. Суть, основи формування й види валютного курсу. Поняття, значення й механізм забезпечення конвертованості валюти. Валютний ринок: суть та основи функціонування. Об'єкти та суб'єкти валютного ринку. Біржова та позабіржова торгівля валютою. Основні види валютних операцій. Роль банків на валютному ринку. Фактори, що впливають на кон'юнктуру валютного ринку. Валютне регулювання: суть і необхідність. Механізм регулювання валютного курсу: девальвація, ревальвація, валютна інтервенція. Регламентація статусу валюти та порядку здійснення операцій з нею (правила купівлі-продажу, ввозу-вивозу, використання валютного виторгу, здійснення валютних платежів, нагромадження золотовалютних запасів тощо). Платіжний баланс у механізмі валютного регулювання. Органи валютного регулювання. Золотовалютні запаси в системі валютного регулювання. Валютні системи: поняття, структура, призначення. Види валютних систем: національні, регіональні, світові. Розвиток світової системи України. Європейська валютна система. Еволюція світової валютної системи. Характеристика сучасної світової валютної системи та роль МВФ у її функціонуванні.	1

№ тем	Назва розділу (теми) та її зміст	Години
10	Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співпраці з Україною Призначення, форми та функції міжнародних валютно-кредитних установ. Загальносвітові організації. Конфедерація ООН з торгівлі та розвитку, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк. Банк міжнародних розрахунків. Європейські організації. Європейський банк реконструкції та розвитку. Європейський інвестиційний банк. Європейський валютний союз та його фінансово-кредитні установи. Участь України в міжнародних фінансових організаціях. Діяльність міжнародних валютно-кредитних організацій в Україні.	1

По кожній темі курсу студент має опрацювати всі перераховані у програмі лекційного курсу питання, використовуючи основну, а при необхідності й додаткову рекомендовану літературу.

Після ретельного опрацювання визначених питань студент має відповісти на наступні контрольні питання.

Запитання для самоконтролю

Тема 1. Сутність і функції грошей

1. Які існують концепції походження грошей та яка з них більш адекватна ринковій практиці використання грошей в економіці?
2. Який спосіб обміну продуктами вигідніший і зручніший для учасників ринку - у формі бартеру чи з допомогою грошей? Чому?
3. Визначте, яке з наведених нижче визначень суті грошей є найбільш повним і правильним (і чому):
 - це законні платіжні засоби, створені державою;
 - це все те, що використовується як гроші;
 - це все те, що може слугувати загальним еквівалентом;
 - це все те, що є носієм самостійної мінової вартості, абсолютної цінності.

4. Чим гроші відрізняються від звичайного товару?
5. Причини, що зумовили демонетизацію золота.
6. Чи існує ймовірність повернення золота на роль грошового товару?
7. Які функції виконують гроші? Які існують відмінності в іноземній та вітчизняній літературі щодо кількості функцій грошей і з чим вони пов'язані?
8. У яких функціях гроші найбільше потерпають від інфляції?
9. Чим відрізняються неповноцінні гроші від повноцінних?
10. Що таке вартість грошей як грошей, на чому вона базується і в чому вона проявляється?
11. Що таке вартість грошей як капіталу і в чому вона проявляється?
12. Чому неповноцінні гроші називають ще кредитними?
13. Чи впливає статус "законних платіжних засобів" на вартість грошей і чи всі існуючі засоби платежу мають такий статус?
14. Що таке "електронні гроші"? Що у них є спільного і відмінного від паперових грошей і депозитних грошей?
15. Чим поняття ролі грошей відрізняється від поняття функції грошей? Як вони між собою пов'язані?
16. Як впливає на виробництво сама наявність грошей в економіці?
17. Як впливає на економіку зміна кількості грошей в обороті?

Тема 2. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм

1. Які основні положення монетаристської теорії грошей, у чому її відмінність від абстрактної теорії грошей?
2. У чому полягає сутність кількісної теорії грошей та її внутрішня єдність з номіналістичною теорією? Які напрями в кількісній теорії грошей Ви запам'ятали?
3. Які соціально-економічні події в історії Європи послужили базою для формування ідеї кількісної теорії грошей?
4. У чому полягають основні постулати класичної кількісної теорії грошей?
5. У чому полягає сутність "рівняння обміну" і хто його сформулював? Чому воно вважається найбільш виразним проявом кількісної теорії грошей?
6. До якого з напрямів кількісної теорії можна віднести американського економіста І. Фішера і чому?

7. Що нового вніс у кількісну теорію український економіст М. Туган-Барановський?
8. Який новий напрям у монетаристській теорії започаткував М. Туган-Барановський? Як назвав він свою теорію грошей?
9. Чим відрізнявся підхід "кембриджської школи" до аналізу кількісного фактора від класичної кількісної теорії І. Фішера?
10. У чому полягали принципові відмінності кейнсіанського підходу до вивчення монетарного механізму економічного регулювання від підходів представників класичної школи?
11. Як можна формалізувати "передатний механізм" впливу грошей на реальну економіку в кейнсіанському трактуванні, в чому його новизна та недоліки?
12. Чому кейнсіанська доктрина має внутрішню інфляційну спрямованість?
13. Які події в соціально-економічному житті Європи сприяли появі кейнсіанства і які - його послабленню?
14. У чому полягає відмінність підходів до економічного регулювання представників сучасного монетаризму від підходів кейнсіанців?
15. Що таке "грошове правило" М. Фрідмана?
16. Що спричинило появу доктрини "сучасного монетаризму"?
17. У чому виявляється зближення позицій монетаристів і кейнсіанців та чи можливий їх синтез з позицій практики економічного регулювання?
18. На якому етапі перехідного періоду економічна та монетарна політики в Україні більше відповідали канонам кейнсіанської концепції і на якому - канонам монетаристської концепції? У чому ця відповідність проявлялась?

Тема 3. Грошовий обіг і грошова маса

1. Визначте сутність та основні риси грошового обороту. Які дискусії є в літературі з цього приводу?
2. Назвіть основні потоки грошей, по яких вони рухаються в процесі обороту. Що таке потоки втрат і потоки ін'єкцій? Чи збігаються обсяги цих двох груп потоків?
3. Які два потоки в грошовому обороті рівнозначні і повинні балансуватись?

4. Назвіть вхідні і вихідні потоки у групи суб'єктів "сімейні господарства" і поясніть, як вони балансуються.

5. Поясніть, чому у відкритій економіці наявність чистого імпорту спричиняє необхідність припливу капіталу, а чистого експорту - відпливу капіталу з країни?

6. На які три сектори можна розділити грошовий оборот за економічним змістом його потоків?

7. Який з названих запасів грошей найповніше характеризує обсяг маси грошей в обороті:

- готівка, що перебуває поза банками;
- уся готівка, емітована центральним банком;
- гроші, що перебувають на поточних рахунках у банках;
- гроші, що перебувають у розпорядженні суб'єктів грошового обороту?

8. Чому існують два підходи до виміру маси грошей - через грошову базу і через грошові агрегати?

9. Чому в різних країнах застосовується свій набір грошових агрегатів і різне наповнення кожного з них?

10. Чи можна вважати нормальними співвідношення грошових агрегатів M0 і M3 в Україні? Якщо ні, то чому і чим таке співвідношення спричинене?

11. Який з українських грошових агрегатів виражає:

- запас найліквідніших грошей;
- запас грошей з усім спектром ліквідності, що фактично склався;
- найвужчі гроші;
- найширші гроші.

12. Чи входить до агрегату M0 запас готівки в касах комерційних банків? Обґрунтуйте свою відповідь.

13. Чи входить до агрегату M3 запас грошей, який зберігають комерційні банки на своїх коррахунках у центральному банку? Обґрунтуйте свою відповідь.

14. Чи є зміна швидкості обігу грошей самостійним фактором впливу на ринкову кон'юнктуру чи це лише механічний наслідок зміни маси грошей,

коли при збільшенні маси швидкість зменшується, а при зменшенні - збільшується?

15. Коли можливо абстрагуватися від зміни швидкості обігу грошей при визначенні завдань грошово-кредитної політики, а коли не можливо?

16. Коли зростання швидкості грошей можна розцінювати як позитивне явище, а коли як негативне?

17. Поясніть, чому при наданні банками позичок виникає грошово-кредитна мультиплікація?

18. Визначте, на яку суму зростуть за тиждень пасиви комерційного банку А за таких умов:

- у понеділок торговельна організація внесла на свій рахунок 150,0 тис. грн.;
- за рахунок і в обсязі вільного резерву, що виник, банк у вівторок надав кредит приладобудівному заводу;
- у середу завод за рахунок одержаної позички розрахувався з метало-базою, що також є клієнтом банку А;
- у п'ятницю банк за рахунок нового вільного резерву і в повній його сумі надав кредит автотранспортному підприємству і переказав на його поточний рахунок. До кінця робочого дня це підприємство не використало наданої позички;
- норма обов'язкового резервування на цьому тижні становила 20%.

Тема 4. Грошові системи. Інфляція і грошові реформи

1. Що таке грошова система, чим вона відрізняється від таких понять, як грошовий оборот, грошові відносини?
2. Чому грошова система визначається загальнодержавними законами?
3. Перелічіть складові грошової системи і коротко охарактеризуйте кожну з них.
4. Як поділяються грошові системи залежно від форми функціонування грошей?
5. Які ви знаєте форми металевих грошових систем?
6. Як відрізняються різновиди біметалізму?
7. Про що йдеться в законі Коперника-Грешема?
8. Назвіть форми золотого монометалізму.

9. Що означає поняття "класична" форма золотого монометалізму?
10. Як підтримувалася рівновага на грошовому ринку за умов золотомонетного стандарту?
11. Назвіть основні системи забезпечення банкотної емісії за умов золотомонетного стандарту.
12. Дайте характеристику "новим" формам золотого стандарту.
13. Що означає та на яких засадах функціонує паперова грошова система?
14. Чому після Першої світової війни жодна країна не повернулася до класичної форми золотого монометалізму?
15. Дайте характеристику системи кредитних грошей. Чим вона відрізняється від системи паперових грошей?
16. Яка з грошових систем проіснувала довше - золотий монометалізм чи біметалізм і чому?
17. Які види золотомонетного стандарту Ви знаєте? Дайте коротку характеристику кожному з них.
18. Як запроваджувалася в оборот нова національна валюта України? У чому полягали труднощі її впровадження в оборот?
19. Що таке грошово-кредитна політика? Яке її місце в економічній політиці держави? Як вона пов'язана з грошовою системою?
20. Що є спільного і відмінного між грошово-кредитною політикою і фіскальною політикою щодо їх впливу на розвиток економіки?
21. У чому полягають відмінності між методами прямого і опосередкованого регулювання грошового обороту?
22. Що таке стратегічні, проміжні і тактичні цілі грошово-кредитної політики? Як вони пов'язані між собою?
23. Охарактеризуйте всі інструменти грошово-кредитної політики, які використовує НБУ.
24. Що таке монетизація бюджетного дефіциту і як вона впливає на пропозицію грошей?
25. Як визначається показник монетизації ВВП і яке його економічне значення?
26. Чому в 1992-1996 р.р. в Україні відбулася обвальна демонетизація ВВП? Які наслідки цього явища Ви знаєте?

27. Чи можлива демонетизація економіки України шляхом прискореного зростання пропозиції грошей банками? Обґрунтуйте свою відповідь.

Тема 5. Грошовий ринок

1. Що таке грошовий ринок? Чому його називають умовним ринком?
2. Чим відрізняються операції купівлі-продажу на грошовому і на товарному ринках?
3. Що є інструментом купівлі-продажу на грошовому та на товарному ринках? Які види інструментів використовуються на грошовому ринку?
4. Що таке боргові і неборгові інструменти грошового ринку?
5. Чим ціна на грошовому ринку відрізняється від ціни на товарному ринку?
6. Що є спільного між грошовим і товарним ринками?
7. Хто є суб'єктами грошового ринку? Між ким забезпечують зв'язки на грошовому ринку фінансові посередники?
8. Назвіть основні групи фінансових посередників.
9. Чим характерні потоки грошей у секторі прямого фінансування грошового ринку?
10. Чим характерні потоки грошей у секторі опосередкованого фінансування?
11. Чи можуть банки працювати в секторі прямого фінансування грошового ринку?
12. Чим відрізняється грошовий ринок від ринку грошей, а ринок грошей - від ринку капіталів?
13. Що таке попит на гроші? Це явище залишку чи потоку і чому? Чим відрізняється попит на гроші від попиту на товари?
14. Чим відрізняється попит на гроші від попиту на доходи? Чи обов'язково збільшувати доходи, щоб задовольнити новий попит на гроші?
15. Що таке альтернативні грошам дохідні активи?
16. Що таке альтернативна вартість зберігання грошей? Від чого вона залежить? Яка її роль у формуванні попиту на гроші.
17. Як пов'язаний попит на гроші зі швидкістю обігу грошей?

18. На які цілі, на Вашу думку, економічні суб'єкти накопичують запас грошей? Які три мотиви накопичення грошей визнаються в економічній літературі?

19. Чим відрізняються погляди Дж. М. Кейнса і М. Фрідмана щодо мотивів накопичення грошей?

20. Як залежить попит на гроші від середнього рівня цін, фізичного обсягу валового продукту та норми процента?

21. Які ще чинники впливають на попит на гроші, крім трьох традиційних?

22. Накресліть графік кривої попиту на гроші в системі координат та її зміщення у випадку збільшення обсягу номінального валового продукту.

23. Назвіть три особливості формування попиту на гроші в Україні в сучасний період.

24. У чому полягає сутність пропозиції грошей? Чому пропозиція грошей вважається екзогенним явищем?

25. Як впливає грошова емісія банків на пропозицію грошей?

26. Які чинники можуть змінити рівень грошово-кредитного мультиплікатора як фактор впливу на пропозицію грошей?

27. Як впливає процес тінізації економіки на пропозицію грошей? Поясніть механізм цього впливу.

28. Накресліть графік кривої пропозиції грошей за умови, що центральний банк має намір зафіксувати масу грошей в обороті.

29. Накресліть графічну модель ринку грошей і поясніть механізм впливу на точку рівноваги зміни в пропозиції грошей.

Тема 6. Кредит у ринковій економіці

1. Що є загальноекономічною причиною необхідності кредиту?
2. Які передумови виникнення кредитних відносин?
3. Яку абстракцію застосовуємо для того, щоб довести, що необхідність у кредиті залежить від коливань у джерелах формування капіталу?
4. Яка суперечність вирішується з допомогою кредиту?
5. У чому сутність кредиту? Які існують дискусії щодо сутності кредиту?
6. За якими ознаками відносини між економічними суб'єктами можна віднести до кредитних?
7. Що є спільного між кредитом та грошима, кредитом та фінансами?

8. Які існують сутнісні відмінності між кредитом та грошима?
9. У чому полягають сутнісні відмінності між кредитом та фінансами?
10. Що таке структура кредиту, які її елементи?
11. Кредит - явище статички чи динаміки? Обґрунтуйте свою відповідь.
12. Які стадії Ви можете виділити у відтворювальному русі кредиту?
13. Назвіть основні закономірності руху кредиту на мікро- і на макрорівнях.
14. Назвіть основні принципи організації кредитних відносин.
15. У чому полягають розбіжності у трактуванні форм і видів кредиту, що мають місце в літературі?
16. За якими критеріями правомірно виділяти форми і види кредиту? Чи можуть бути однаковими критерії для класифікації форм і видів?
17. Які форми кредиту Ви можете виділити і чому?
18. Які види кредиту Ви можете назвати і за якими критеріями вони виділені?
19. Чим різняться поняття "банківський кредит" і "державний кредит", "банківський кредит" і "споживчий кредит", "забезпечений кредит" і "комерційний кредит"?
20. Яка функція грошей є найбільш визнаною в економічній літературі?
21. Чи погоджуєтеся Ви з виокремленням емісійної функції кредиту? У чому слабкість позиції захисників цієї функції?
22. Які дискусії ведуться щодо контрольної функції кредиту? Чому більш правомірно виділити контрольну-стимулюючу функцію?
23. Чим обмежується надання комерційного кредиту?
24. Як класифікується банківський кредит?
25. Ким надається споживчий кредит?
26. У чому полягає призначення меж кредиту і чим вони визначаються?
27. Чому процент є економічною категорією?
28. Яку роль відіграє кредит у розвитку економіки?
29. Якими рисами характеризується розвиток кредиту в період переходу України до ринкових відносин?

Тема 7. Кредитні системи

1. У чому полягає економічне призначення центрального банку в ринковій економіці?

2. Які банки виникли раніше - комерційні чи центральні? Обґрунтуйте свою відповідь.
3. Які чинники визначають співвідношення обов'язкових і надлишкових резервів комерційних банків?
4. Які аргументи можна привести "за" і "проти" незалежного статусу центральних банків?
5. Які аргументи можна привести "за" і "проти" виконання центральним банком функції органу банківського нагляду?
6. Охарактеризуйте наслідки для економіки використання урядом різних методів фінансування дефіциту державного бюджету: податкове фінансування, боргове та емісійне.
7. Поясніть тезу: "Справді ефективна стабілізаційна політика передбачає координацію фіскальної та монетарної політики".
8. Охарактеризуйте відносини НБУ з органами державної влади.
9. Поясніть мету створення Європейського центрального банку.
10. Які послуги комерційним банкам надає центральний банк?
11. Для чого центральний банк надає кредити комерційним банкам?
12. Які фінансові посередники грошового ринку беруть участь в емісії депозитних грошей?
13. Чому у багатьох розвинених країнах центральним банкам забороняється купувати державні цінні папери на первинному ринку?
14. Що таке комерційний банк?
15. За якими ознаками класифікуються комерційні банки?
16. У чому сутність пасивних операцій банків?
17. Склад власного капіталу комерційного банку.
18. Кредитування комерційних банків центральним банком.
19. У чому сутність активних операцій банків?
20. На яких умовах здійснюється банківське кредитування позичальників?
21. Які існують форми забезпечення повернення кредиту?
22. Що таке кредитоспроможність позичальника?
23. Яким вимогам повинно відповідати забезпечення кредиту?
24. Процентна ставка за банківськими кредитами.
25. Що таке банківські інвестиції?
26. Які ризики притаманні банківським інвестиціям?

27. Які цілі інвестиційних операцій комерційних банків?
28. Які існують форми міжгосподарських розрахунків?
29. Принципи організації грошових розрахунків в Україні.

Тема 8. Фінансові посередники грошового ринку

1. Чи всіх посередників грошового ринку можна назвати фінансовими?
Чим характерна діяльність фінансових посередників?
2. У чому полягає економічне призначення фінансового посередництва?
3. Яка з наведених класифікацій фінансових посередників найбільш повно характеризує їх склад:
 - центральний банк, комерційні банки, фінансові компанії;
 - комерційні банки, небанківські фінансові посередники;
 - банківські фінансові посередники, небанківські фінансові посередники.
4. Яку з наведених характеристик банку Ви вважаєте правильною і чому:
 - банк - це фінансовий посередник грошового ринку;
 - банк - це підприємство, що продукує і поставляє на ринок кредит;
 - банк - це і фінансовий посередник, і кредитне підприємство.
5. Чи всі види банків виконують посередницьку функцію на грошовому ринку?
6. Що таке базові операції банку і чому банківське законодавство не дозволяє їх виконувати небанківським фінансовим посередникам і одночасно дозволяє банкам виконувати небазові операції?
7. Як можна відрізнити спеціалізований банк від небанківської фінансово-кредитної установи?
8. Що таке банківська система? Чи відрізняються функції і призначення банківської системи від функцій і призначення окремих банків?
9. Назвіть родові ознаки банківської системи, які властиві й іншим подібним системам.
10. Назвіть специфічні ознаки банківської системи, які відрізняють її від інших подібних систем?
11. Укажіть на рису, властиву банківській системі України:

- це монобанк;
- це дворівнева система;
- це трирівнева система.

12. Чи у всіх країнах усі банки другого рівня називаються комерційними банками? Якщо ні, то якими ще можуть бути банки другого рівня? Що значить вираз "ділові банки"?

13. Чи зберігають комерційні банки економічну самостійність у строго централізованій банківській системі?

14. Визначте, на яких фінансових посередників поширюється вимога обов'язкового резервування:

- на центральні банки;
- на інвестиційні банки та страхові компанії;
- на комерційні банки;
- на універсальні банки;
- на банки другого рівня;
- на всі банки. І чому?

15. Визначте, до яких класифікаційних груп можна віднести таких небанківських фінансових посередників:

- кредитні товариства;
- інвестиційні фонди, інвестиційні банки;
- компанії страхування життя;
- ломбарди;
- лізингові компанії.

16. До якої категорії слід відносити інвестиційні банки - до банків чи до небанківських фінансових посередників і чому?

17. Чому для практики так важливо правильно визначити, що таке банк?

18. У чому проявляється незавершеність формування банківської системи України?

19. У чому полягає функціональна відмінність інвестиційних фондів від фінансових компаній?

20. Що стримує розвиток кредитної кооперації (спілок, товариств) в Україні?

Тема 9. Валютні відносини й валютні системи

1. Чим поняття "валюта" відрізняється від поняття "гроші"?
2. Чи правомірно валюту ототожнювати з грошима у функції світових грошей? Обґрунтуйте свою відповідь.
3. Які види валют Ви можете назвати? За яким критерієм визначено кожний з видів валют, названий Вами?
4. Поясніть поняття "валютні відносини" і назвіть їх учасників (суб'єктів). Чи обмежуються валютні відносини тільки зовнішньоекономічними відносинами?
5. Що таке конвертованість валюти? Які види конвертованості валюти Ви знаєте?
6. Яке економічне значення має вільна конвертованість валюти? У чому вона проявляється?
7. Чи потрібні якісь економічні передумови для вільної конвертованості валюти чи для її введення достатньо прийняти відповідний законодавчий акт?
8. Що таке валютний курс? Які види валютних курсів Ви знаєте?
9. Що таке паритет купівельних спроможностей валют і чи має він зв'язок з курсом?
10. Які чинники впливають на величину валютного курсу та викликають його коливання?
11. Які види курсової політики Ви знаєте? До яких наслідків приводить кожний із напрямів курсової політики?
12. Що таке валютний ринок? Які види валютних ринків Ви знаєте? У чому полягають переваги децентралізованого валютного ринку перед централізованим?
13. Назвіть всі функції валютних ринків та види операцій, що виконуються на них.
14. Чи всі поточні операції є операціями спот?
15. У чому полягає специфіка поточних і строкових операцій, у чому переваги і недоліки кожного з цих видів операцій?
16. У чому полягає сутність операцій "форвард", "ф'ючерс", "валютний своп", опціон?
17. Що таке "валютна система", "валютна політика", "валютне регулювання"?

18. Назвіть органи валютної політики і валютного регулювання в Україні.

19. Назвіть основні інструменти валютної політики. Чому серед них є інструменти грошово-кредитної політики?

20. Що таке валютні обмеження і коли вони широко застосовуються?

21. Що таке платіжний баланс? Які статті платіжного балансу автоматично не урівноважуються? За рахунок яких джерел здійснюється балансування платіжного балансу?

22. Що таке золотовалютні резерви, яке їх економічне призначення та склад?

23. Як здійснюється використання золотовалютних резервів для підтримання платоспроможності резидентів України на світовому ринку та для впливу на внутрішню вартість національних грошей?

Тема 10. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співпраці з Україною

1. Що таке міжнародні валютно-кредитні установи та яке їх призначення?

2. Що означає "принцип обумовленості"?

3. Як формується капітал МВФ?

4. Які основні типи програм використовує МВФ у відносинах з Україною?

5. Які інституції входять до Групи Світового банку?

6. Як формуються ресурси МБРР?

7. Дайте характеристику міжнародним регіональним валютно-кредитним організаціям.

8. Які проекти кредитує МБРР в Україні?

9. Які цілі створення ЄБРР? Основні напрями його співробітництва з Україною.

10. Охарактеризуйте основні інструменти фінансування, що застосовує у своїй діяльності ЄБРР?

11. У чому полягає специфіка Банку Міжнародних розрахунків?

12. Які основні функції виконує Банк Міжнародних розрахунків?

4. КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

4.1. Загальні положення

Контрольна робота студента з дисципліни “Гроші та кредит” містить два основних розділи:

- теоретичний розділ, в якому розкривається сутність запропонованого теоретичного питання;
- практичний розділ, в якому студент проводить розрахунки десяти типових задач.

4.2. Завдання і методичні вказівки до виконання контрольної роботи

Нижче наводяться теоретичні питання та практичні задачі, які повинні бути висвітлені в процесі виконання контрольної роботи. Задачі формулюються інваріантно стосовно числових даних, що в них використовуються.

Студент обирає варіант контрольної роботи згідно з двома останніми цифрами своєї залікової книжки.

Перелік вихідних даних наведений у додатку А. Приклади вирішення задач наведені у додатку Б.

Розділ 1. Теоретичні питання

1. Походження грошей. Роль держави у створенні грошей.
2. Сутність грошей. Гроші як гроші і гроші як капітал.
3. Еволюція форм грошей. Причини та значення демонетизації золота.
4. Поняття неповноцінних грошей та характеристика їх різновидів - паперових і кредитних грошей. Переваги кредитних грошей перед паперовими.
5. Різновиди сучасних кредитних грошей. Характеристика банкноти, "класична" і сучасна банкнота. Депозитні та квазігроші.
6. Вартість грошей. Чинники, що обумовлюють вартість неповноцінних грошей. Форми прояву вартості грошей.
7. Функція грошей як міри вартості.
8. Функція грошей як засобу обігу.
9. Функція грошей як засобу платежу.
10. Функція грошей як засобу нагромадження вартості.

11. Функція світових грошей.
12. Роль грошей у розвитку економіки: кількісний та якісний аспекти.
13. Класична кількісна теорія грошей, її сутність, характеристика основних постулатів.
14. Вклад М.І.Туган-Барановського у розвиток монетаристської теорії.
15. Вклад Дж.М.Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей.
16. Сучасний монетаризм. Вклад М.Фрідмана у монетаристську теорію.
17. Синтез кейнсіанських та неокласичних позицій у сучасній кількісній теорії грошей.
18. Сутність та економічна основа грошового обороту.
19. Модель грошового обороту. Характеристика окремих потоків грошового обороту та їх взаємозв'язку.
20. Порядок балансування грошових потоків в окремих суб'єктів та в грошовому обороті в цілому.
21. Структура грошового обороту за формою платіжних засобів та за економічним змістом.
22. Грошова маса: сутність, склад та фактори зміни обсягу і структури.
23. Характеристика базових грошей та грошових агрегатів.
24. Швидкість обігу грошей, її сутність, порядок визначення, фактори впливу та роль в макроекономічній стабілізації.
25. Закон грошового обігу.
26. Механізм зміни маси грошей в обороті. Роль центрального та комерційних банків у цьому механізмі.
27. Грошово-кредитний мультиплікатор.
28. Сутність, особливості функціонування та інструменти грошового ринку.
29. Інституційна модель грошового ринку.
30. Структура грошового ринку за окремими критеріями. Характеристика та взаємозв'язок окремих сегментів ринку.
31. Попит на гроші: сутність, цілі та мотиви попиту на гроші. Чинники, що впливають на попит на гроші. Крива попиту на гроші.
32. Пропозиція грошей, її сутність, особливості формування та чинники зміни. Крива пропозиції грошей.
33. Графічна модель грошового ринку. Рівновага попиту і пропозиції та процент.

34. Сутність, призначення та основні елементи грошової системи.
35. Характеристика основних видів грошових систем та їх еволюція.
36. Державне регулювання грошового обороту як складова економічної політики, його методи та наслідки.
37. Грошово-кредитна та фіскально-бюджетна політика в системі державного регулювання грошового обороту. Дискусії щодо переваг та недоліків кожної з них.
38. Суть, цілі та інструменти грошово-кредитної політики.
39. Сутність, закономірності розвитку та види інфляції. Способи вимірювання інфляції.
40. Державне регулювання інфляції: основні напрямки та інструменти.
41. Сутність, цілі та види грошових реформ.
42. Поняття валюти та валютних відносин. Конвертованість валюти, її суть, види значення передумови.
43. Валютний ринок: суть та структура, чинники, що визначають кон'юнктуру валютного ринку.
44. Функції та операції валютного ринку.
45. Валютний курс: сутність, роль та фактори, що визначають його динаміку та рівень.
46. Валютна політика та валютне регулювання, їх особливості в Україні.
47. Платіжний баланс: сутність, структура та роль в механізмі валютного регулювання.
48. Поняття, розвиток та основні елементи світової та міжнародної валютних систем.
49. Загальні передумови та економічні причини, що визначають необхідність кредиту.
50. Сутність кредиту, його структура, еволюція та зв'язок з іншими економічними категоріями.
51. Стадії та закономірності руху кредиту на мікро- і макрорівнях. Принципи кредитування
52. Форми, види та функції кредиту.
53. Характеристика банківського кредиту.
54. Економічні межі кредиту. Кредитні відносини в умовах інфляції.

55. Сутність позичкового проценту, його функції та чинники, що впливають на рівень проценту.
56. Роль кредиту в розвитку економіки.
57. Сутність, призначення та види фінансового посередництва.
58. Сутність, принципи побудови та функції банківської системи.
59. Небанківські фінансово-кредитні установи, їх види, та особливості функціонування в Україні.
60. Центральні банки: сутність, призначення, правовий статус, організаційна структура.
61. Характеристика функцій центрального банку
62. Походження та розвиток центральних банків. Створення Європейської системи центральних банків.
63. Становлення та основні напрями діяльності Національного банку України.
64. Поняття, призначення та класифікація комерційних банків.
65. Особливості становлення та розвитку комерційних банків в Україні.
66. Основи організації та діяльності комерційних банків в Україні.
67. Пасивні операції комерційних банків.
68. Активні операції комерційних банків.
69. Банківські послуги.
70. Стійкість банківської системи та механізм її забезпечення.

Розділ 1. Практичні завдання

Задача 1. Товарна маса в країні становить A млн. тов. од., середня ціна одиниці товару – B грош. од. Кількість грошей, що знаходиться в обігу – V млн. грош. од. Якщо товарна маса збільшиться на 4 %, грошова маса збільшиться на 25 млн. грош. од., а швидкість обігу коштів не зміниться, як це вплине на рівень цін?

Задача 2. Знайти величину грошового агрегату M_3 , якщо відомо, що співвідношення готівки в обігу і депозитів до запитання визначається як 1:2,5. При цьому загальна сума депозитів до запитання становить X млн. грн., величина строкових депозитів у 1,5 рази менше суми депозитів до запитання. Інші кошти за трасовими операціями банків становлять 22 млн. грн.

Задача 3. Минулого року оборотність грошової одиниці складала 16 оборотів, а величина номінального ВВП – K млрд. грош. од. У поточному році обсяг грошової маси зріс на 9 %, а величина номінального ВВП – на 7 %.

Визначити частку доходу, що зберігається у формі грошових залишків, у минулому і поточному році.

Задача 4. Розрахувати індекс цін поточного місяця і величину реального доходу споживача, якщо середня заробітна плата споживача становить U грн. на місяць, а споживчий кошик складається з: продуктів у кількості 15 ум. од., промтоварів (9 ум. од.), книжок (2 шт.), ліків (2 ум. од.). Ціни за умовну одиницю складових споживчого кошика поточного і базового місяця наступні: продукти - 28 і 30 грн. відповідно, промтовари - 16 і 17 грн., книги - 6 і 5 грн., ліки - 7 і 8 грн. Зробити висновок про зміну купівельної спроможності грошей.

Задача 5. Визначити абсолютну і відносну зміну ВВП, якщо швидкість обігу грошей становить 15 обертів і залишається постійною, а грошова пропозиція зростає з M до N млрд. грош. од. Визначити, на скільки відсотків зміниться реальний ВВП, якщо відомо, що ціни зросли в 1,2 рази.

Задача 6. Кредит для покупки товару на суму P грн. відкритий на 6 місяців, процентна ставка $R\%$, погашення наприкінці кожного місяця. Розрахуйте погашувальний платіж.

Задача 7. Контрактом, укладеним на 2 роки між підприємством і банком передбачений такий порядок нарахування відсотків: перший рік $L\%$ річних, у кожному наступному півріччі ставка підвищується на $1,5\%$. Розмір кредиту 20 тис. грн. Визначити, що краще: прийняти умови цього контракту або одержати кредит під $V\%$ річних на такий же термін в іншому банку?

Задача 8. Яка повинна бути тривалість позички в днях для того, щоб борг, рівний S тис. грн. зріс до Q тис. грн. За умови, що на суму боргу нараховуються прості відсотки по ставці 8% річних?

Задача 9. За експортним контрактом фірма отримала валютний виторг у розмірі J англійських фунтів. Разом з тим, вона повинна заплатити постачальнику сировини за імпортом контрактом F російських рублів. Який фінансовий результат фірми в гривнях (прибуток чи збиток) після здійснення розрахунків по контрактах, якщо відомо, що: $1 \text{ RUR} = 0,19 \text{ UAH}$; $1 \$ = 5,05 \text{ UAH}$; $1 \text{ £} = 1,47 \$$.

Задача 10. Курс акцій компанії X за останні 4 тижні змінювався наступним чином: T ; O ; N ; Z .

Розрахувати тижневі доходності акцій. Визначити середню за 4 тижні прибутковість.

Додаток А
Таблиця А.1

Вихідні дані для виконання розрахункової частини (задачі 1 – 5)

№ варіанту	Задача 1			Задача 2	Задача 3	Задача 4	Задача 5	
	А	Б	В	Х	К	У	М	Н
1	420	20	833	130	135	650	180	250
2	421	21	835	135	136	655	182	248
3	422	22	830	140	137	670	184	246
4	423	23	835	145	138	675	186	244
5	424	24	840	150	139	680	188	242
6	425	25	845	155	140	685	190	240
7	426	26	850	160	141	690	192	252
8	427	27	855	165	142	695	194	254
9	428	28	860	170	143	700	196	256
10	429	29	865	175	144	705	198	258
11	430	30	870	180	145	710	200	260
12	431	20	875	130	146	715	150	230
13	432	21	880	135	147	720	160	240
14	433	22	885	140	148	725	170	250
15	434	23	890	145	149	730	180	250
16	435	24	895	150	150	625	182	248
17	436	25	900	155	151	630	184	246
18	437	26	833	160	152	635	186	244
19	438	27	835	165	153	640	188	242
20	439	28	830	170	154	645	190	240
21	440	29	835	175	155	650	192	252
22	441	30	840	180	156	655	194	254
23	442	20	845	130	157	670	196	256
24	443	21	850	135	158	675	198	258
25	444	22	855	140	159	680	200	260
26	445	23	860	145	160	685	150	230
27	446	24	865	150	135	690	160	240
28	447	25	870	155	136	695	170	250
29	448	26	875	160	137	700	180	250
30	449	27	880	165	138	705	182	248
31	450	28	885	170	139	710	184	246
32	451	29	890	175	140	715	186	244
33	452	30	895	180	141	720	188	242
34	453	20	900	130	142	725	190	240
35	454	21	833	135	143	730	192	252
36	455	22	835	140	144	625	194	254
37	456	23	830	145	145	630	196	256
38	457	24	835	150	146	635	198	258

Продовження таблиці А.1

39	458	25	840	155	147	640	200	260
40	459	26	845	160	148	645	150	230
41	460	27	850	165	149	650	160	240
42	461	28	855	170	150	655	170	250
43	462	29	860	175	151	670	172	260
44	463	30	865	180	152	675	174	255
45	464	18	870	185	153	680	176	250
46	465	19	875	190	154	685	178	263
47	466	20	880	188	155	690	180	268
48	467	21	885	187	156	695	182	270
49	468	22	890	186	157	700	184	272
50	469	19	882	187	158	710	185	273

Таблиця А.2

Вихідні дані для виконання розрахункової частини (задачі 6 – 8)

№ варі- анту	Задача 6		Задача 7		Задача 8	
	P	R	L	V	S	Q
1	1100	50	10,5	12,2	11	12
2	1200	23	10,6	12,1	12	14
3	1300	25	10,7	12,3	13	16
4	1400	27	10,8	12,5	14	18
5	1500	29	10,9	12,4	15	16
6	1600	30	11,0	12,6	16	18
7	1700	31	11,1	12,8	17	19
8	1800	32	11,2	13,0	18	19
9	1900	33	11,3	13,1	19	20
10	2000	34	11,4	13,3	20	22
11	500	35	11,5	13,5	21	23
12	600	36	11,6	13,7	22	25
13	700	37	11,7	13,8	23	24
14	800	38	11,8	13,9	24	25
15	900	14	11,9	14,0	25	26,5
16	1100	15	12,0	14,0	26	27,6
17	1200	16	10,5	12,2	27	27,8
18	1300	17	10,6	12,1	28	28,8
19	1400	18	10,7	12,3	29	30,1
20	1500	19	10,8	12,5	30	32,1
21	1600	20	10,9	12,4	11	12
22	1700	21	11,0	12,6	12	14
23	1800	22	11,1	12,8	13	16
24	1900	23	11,2	13,0	14	18
25	2000	24	11,3	13,1	15	16

Продовження таблиці А.2

26	500	27	11,4	13,3	16	18
27	600	29	11,5	13,5	17	19
28	700	30	11,6	13,7	18	19
29	800	31	11,7	13,8	19	20
30	900	32	11,8	13,9	20	22
31	1100	33	11,9	14,0	21	23
32	1200	34	12,0	14,0	22	25
33	1300	35	10,5	12,2	23	24
34	1400	36	10,6	12,1	24	25
35	1500	37	10,7	12,3	25	26,5
36	1600	38	10,8	12,5	26	27,6
37	1700	14	10,9	12,4	27	27,8
38	1800	15	11,0	12,6	28	28,8
39	1900	16	11,1	12,8	29	30,1
40	2000	17	11,2	13,0	30	32,1
41	500	18	11,3	13,1	5	6
42	600	19	11,4	13,3	6	7
43	700	20	11,5	13,5	7	7,8
44	800	21	11,6	13,7	8	8,6
45	900	22	11,7	13,8	9	9,5
46	2100	23	11,8	13,9	10,5	11,2
47	2200	24	11,9	14,0	11,5	12,8
48	2300	25	12,0	14,0	12,5	13,5
49	2400	27	10,2	12,1	13,5	14,6
50	2500	28	10,3	12,5	14	15,4

Таблиця А.3

Вихідні дані для виконання розрахункової частини (задачі 9 – 10)

<i>№ варіанту</i>	<i>Задача 9</i>		<i>Задача 10</i>			
	J	F	T	O	N	Z
1	13000	255000	27,2	27,6	27,9	27
2	13500	253000	25,3	24,1	25,8	25,9
3	14000	252000	24,2	24,6	24,7	23,9
4	14200	251000	32,1	30,9	31,5	32
5	14300	250000	32,6	31,9	32,4	32,6
6	14400	249000	24,9	25,2	24,7	24,5
7	14500	248000	25,9	26,2	26,5	26
8	14700	247000	52,1	52,6	50,9	51,2
9	14800	248000	48,5	47,9	48,2	47,9
10	14900	248500	24,8	24,9	25,4	25,2
11	15000	246300	27,9	27	27,2	27,6
12	13000	255000	25,8	25,9	25,3	24,1

Продовження таблиці А.3

13	13500	253000	24,7	23,9	24,2	24,6
14	14000	252000	31,5	32	32,1	30,9
15	14200	251000	32,4	32,6	32,6	31,9
16	14300	250000	24,7	24,5	24,9	25,2
17	14400	249000	26,5	26	25,9	26,2
18	14500	248000	50,9	51,2	52,1	52,6
19	14700	247000	48,2	47,9	48,5	47,9
20	14800	248000	25,4	25,2	24,8	24,9
21	14900	248500	27,2	27,6	27,9	27
22	15000	246300	25,3	24,1	25,8	25,9
23	13000	255000	24,2	24,6	24,7	23,9
24	13500	253000	32,1	30,9	31,5	32
25	14000	252000	32,6	31,9	32,4	32,6
26	14200	251000	24,9	25,2	24,7	24,5
27	14300	250000	25,9	26,2	26,5	26
28	14400	249000	52,1	52,6	50,9	51,2
29	14500	248000	48,5	47,9	48,2	47,9
30	14700	247000	24,8	24,9	25,4	25,2
31	14800	248000	27,9	27	27,2	27,6
32	14900	248500	25,8	25,9	25,3	24,1
33	15000	246300	24,7	23,9	24,2	24,6
34	13000	255000	31,5	32	32,1	30,9
35	13500	253000	32,4	32,6	32,6	31,9
36	14000	252000	24,7	24,5	24,9	25,2
37	14200	251000	26,5	26	25,9	26,2
38	14300	250000	50,9	51,2	52,1	52,6
39	14400	249000	48,2	47,9	48,5	47,9
40	14500	248000	25,4	25,2	24,8	24,9
41	14700	247000	24,2	24,6	24,7	23,9
42	14800	248000	32,1	30,9	31,5	32
43	14900	248500	32,6	31,9	32,4	32,6
44	15000	246300	24,9	25,2	24,7	24,5
45	11200	243000	25,9	26,2	26,5	26
46	11300	244000	52,1	52,6	50,9	51,2
47	11400	245000	48,5	47,9	48,2	47,9
48	11500	246000	24,8	24,9	25,4	25,2
49	11600	247000	50,9	51,2	52,1	52,6
50	11700	248000	32,5	32,3	32,6	32,9

Приклади рішення задач контрольної роботи

Розділ 2. Практичні завдання

Задача 1. Товарна маса в країні становить 419 млн. тов. од., середня ціна одиниці товару – 18 грош. од. Кількість грошей, що знаходиться в обігу – 834 млн. грош. од. Якщо товарна маса збільшиться на 4%, грошова маса збільшиться на 25 млн. грош. од., а швидкість обігу коштів не зміниться, як це вплине на рівень цін?

Рішення:

За умовами задачі: $Q_1 = 419$, $P_1 = 18$, $M_1 = 834$,

У відповідності до рівняння Фішера: $MV = PQ$.

$$V_1 = \frac{P_1 \cdot Q_1}{M_1} = \frac{18 \cdot 419}{834} = 9,04$$

$$Q_2 = 419 + 419 \cdot \frac{4}{100} = 435,76; \quad M_2 = 834 + 25 = 859; \quad V_2 = V_1$$

$$P_2 = \frac{M_2 \cdot V_2}{Q_2} = \frac{859 \cdot 9,04}{435,76} = 17,82 \text{ г. од.}, \text{ отже рівень цін знизився.}$$

Задача 2. Знайти величину грошового агрегату M_3 , якщо відомо, що співвідношення готівки в обігу і депозитів до запитання визначається як 1:2,5. При цьому загальна сума депозитів до запитання становить 128 млн. грн., величина строкових депозитів у 1,5 рази менше суми депозитів до запитання. Інші кошти за трастовими операціями банків становлять 22 млн. грн.

Рішення:

$$\frac{1}{2,5} = \frac{\text{Готівка}}{\text{Депозити до запитання}}$$

$$M_0 = \text{Готівка} = (128 * 1) / 2,5 = 51,2 \text{ млн. грн.}$$

$$\text{Строкові депозити} = 128 / 1,5 = 85,3 \text{ млн. грн.}$$

$$M_1 = M_0 + \text{депозити до запитання} = 51,2 + 128 = 179,2 \text{ млн. грн.}$$

$$M_2 = M_1 + \text{строкові депозити} = 179,2 + 85,3 = 264,5 \text{ млн. грн.}$$

$$M_3 = M_2 + \text{інші кошти} = 264,5 + 22 + 2 = 286,5 \text{ млн. грн.}$$

Задача 3. Минулого року оборотність грошової одиниці складала 16 оборотів, а величина номінального ВВП – 130 млрд. грош. од. У поточному

році обсяг грошової маси зріс на 9 %, а величина номінального ВВП – на 7 %.
Визначити частку доходу, що зберігається у формі грошових залишків, у минулому і поточному році.

Рішення:

Згідно з кембріджським рівнянням: $M = k * P * Q$.

Взаємозв'язок між швидкістю обігу грошей та величиною касових залишків визначається формулою: $k = \frac{1}{V_1}$.

$$k_1 = \frac{1}{V_1} = \frac{1}{16} = 0,063; M_1 = k_1 * P_1 * Q_1 = 0,063 * 130 = 8,13 \text{ млрд. гр.од.}$$

$$M_2 = 1,09 * M_1 = 1,09 * 8,13 = 8,86 \text{ млрд. гр.од.};$$

$$P_2 * Q_2 = 1,07 * P_1 * Q_1 = 1,07 * 130 = 139,1 \text{ млрд. гр.од.}$$

$$k_2 = \frac{M_2}{P_2 * Q_2} = \frac{8,86}{139,1} = 0,064.$$

Таким чином, у минулому році обсяг касових залишків становив 6,3%, у поточному 6,4%.

Задача 4. Розрахувати індекс цін поточного місяця і величину реального доходу споживача, якщо середня заробітна плата споживача становить 620 грн. на місяць, а споживчий кошик складається з: продуктів у кількості 15 ум. од., промтоварів (9 ум. од.), книжок (2 шт.), ліків (2 ум. од.). Ціни за умовну одиницю складових споживчого кошика поточного і базового місяця наступні: продукти - 28 і 30 грн. відповідно, промтовари - 16 і 17 грн., книги - 6 і 5 грн., ліки - 7 і 8 грн. Зробити висновок про зміну купівельної спроможності грошей.

Рішення:

	Продукти	Промтовари	Книги	Ліки
Q^i	15	9	2	2
P_0^i	30	17	5	8
P_1^i	28	16	6	7

$$I = \frac{\sum_{i=1}^n P_1^i \cdot Q^i}{\sum_{i=1}^n P_0^i \cdot Q^i} = \frac{28 \cdot 15 + 16 \cdot 9 + 6 \cdot 2 + 7 \cdot 2}{30 \cdot 15 + 17 \cdot 9 + 5 \cdot 2 + 8 \cdot 2} = 0,938.$$

$$\text{Реальний дохід} = \frac{\text{Номінальний дохід}}{I} = \frac{620}{0,938} = 661 \text{ грн.}, \text{ отже купівельна}$$

спроможність грошей зростає в 1,07 рази (купівельна спроможність суми 620 грн. склала 661 грн.).

Задача 5. Визначити абсолютну і відносну зміну ВВП, якщо швидкість обігу грошей становить 15 обертів і залишається постійною, а грошова пропозиція зростає з 150 до 240 млрд. грош. од. Визначити, на скільки відсотків зміниться реальний ВВП, якщо відомо, що ціни зросли в 1,2 рази.

Рішення:

$$\text{ВВП}(1)_{\text{номінальний}} = P_1 * Q_1 = M_1 * V_1 = 15 * 150 = 2\,250 \text{ млрд. гр. од.}$$

$$\text{ВВП}(2)_{\text{номінальний}} = P_2 * Q_2 = 1,2 * P_1 * Q_2 = M_2 * V_2 = 15 * 240 = 3\,600 \text{ млрд. гр. од.}$$

$$\text{Абсолютне відхилення номінального ВВП: } \text{ВВП}(2) - \text{ВВП}(1) = 3600 - 2250 = 1350 \text{ млрд. гр. од.}$$

Відносне відхилення номінального ВВП:

$$\Delta\% = \frac{\text{ВВП}(2) - \text{ВВП}(1)}{\text{ВВП}(1)} = \frac{3600 - 2250}{2250} = 0,6 = 60\%$$

$$\text{Визначимо зміну реального ВВП, враховуючи, що } Q_1 = \frac{2250}{P_1}, Q_2 = \frac{3600}{1,2 \cdot P_1}.$$

$$\frac{Q_2}{Q_1} = \frac{3600}{1,2 \cdot 2250} = 1,33$$

Номінальний ВВП зріс на 1 350 млрд. гр. од. (або на 60 %), а обсяг виробництва зріс на 33 %, отже зростання номінального ВВП відбулося за рахунок зростання обсягу виробництва та зростання цін.

Задача 6. Кредит для покупки товару на суму 1000 грн. відкритий на 6 місяців, процентна ставка 90%, погашення наприкінці кожного місяця. Розрахуйте погашувальний платіж.

Рішення:

Для рішення задачі використовується формула розрахунку простих відсотків і формула розрахунку разового погашувального платежу:

$$S = P \times (1 + ni); \quad n = \frac{t}{k}; \quad q = \frac{S}{t};$$

де S - сума погашення кредиту з відсотками;

P - початкова сума кредиту;

i - процентна ставка;

n - період дії договору;

q - сума разового погашувального платежу.

$$S = 1000 \times \left(1 + \frac{90\% \times 6 \text{ мес.}}{12 \text{ мес.}} \right) = 1450 \text{ грн.}$$

$$q = \frac{1450}{6} = 241,3 \text{ грн.}$$

Задача 7. Контрактом, укладеним на 2 роки між підприємством і банком передбачений такий порядок нарахування відсотків: перший рік 10 % річних, у кожному наступному півріччі ставка підвищується на 1,5 %. Розмір кредиту 20 тис. грн. Визначити, що краще: прийняти умови цього контракту або одержати кредит під 12 % річних на такий же термін в іншому банку?

Рішення:

Для розв'язання задачі необхідно використовувати дві формули: множника накопичення і розрахунку відсотків та провести аналіз отриманих даних.

$$1) d_m = 1 + \sum_{t=1}^m m_t \times i_t; \quad S = P \times d_m;$$
$$2) S_1 = P \times (1 + nt);$$

де d_m - множник накопичення; m_t - період накопичення; i_t - відсоткова ставка на періоді; S - вартість контракту з урахуванням виплати відсотків; P - початкова сума кредиту; n - процентна ставка за кредитом; t - термін дії договору.

$$1) d_n = 1 + \frac{10\%}{100\%} + \frac{0,5 \times (10\% + 1,5\%)}{100} + \frac{0,5 \times (10\% + 1,5\% + 1,5\%)}{100} = 1,2225$$

$$S = 20 \text{ тис. грн.} \times 1,2225 = 24,45 \text{ тис. грн.} - \text{до погашення за}$$

умовами контракту

$$2) S = 20 \text{ тис. грн.} \times \left(1 + \left(\frac{12\%}{100\%} \right) \times 2 \text{ роки} \right) = 24,8 \text{ тис. грн.} - \text{до погашення}$$

при отриманні кредиту під 12% річних

Висновок: укласти контракт вигідніше, ніж одержати кредит під 12 % річних.

Задача 8. Яка повинна бути тривалість позички в днях для того, щоб борг, рівний 10 тис. грн. зріс до 10,5 тис. грн. За умови, що на суму боргу нараховуються прості відсотки по ставці 8 % річних?

Рішення:

Для розв'язання задачі використовуємо формулу розрахунку тривалості позички в днях, отриману з базової формули для обчислення майбутньої вартості:

$$t = ((S - P)/(P \times i)) \times k$$

$$t = \frac{10,5 - 10}{10 \times 0,08} \times 365 = 228,12 = 229 \text{ (дн).}$$

Задача 9. За експортним контрактом фірма отримала валютний виторг у розмірі 12 000 англійських фунтів. Разом з тим, вона повинна заплатити постачальнику сировини за імпортом контрактом 250 000 російських рублів. Який фінансовий результат фірми в гривнях (прибуток чи збиток) після здійснення розрахунків по контрактах, якщо відомо, що:

$$1 \text{ RUR} = 0,19 \text{ UAH}$$

$$1 \$ = 5,05 \text{ UAH}$$

$$1 \text{ £} = 1,47 \$$$

Рішення:

$$12\,000 \text{ £} = 12\,000 * 1,47 = 17\,640 \$$$

$$\text{Виторг в грн.} = 17\,640 * 5,05 = 89\,082 \text{ грн.}$$

$$\text{Витрати на сировину} = 250\,000 * 0,19 = 47\,500 \text{ грн.}$$

$$\text{Прибуток} = 89\,082 - 47\,500 = 41\,582 \text{ грн.}$$

Задача 10. Курс акцій компанії X за останні 4 тижні змінювався наступним чином: 26,9; 27,3; 27,2; 27,8.

Розрахувати тижневі доходності акцій. Визначити середню за 4 тижні прибутковість.

Рішення:

$$i_1 = (27,3 - 26,9) / 26,9 = 0,015 = 1,5 \%$$

$$i_2 = (27,2 - 27,3) / 27,3 = -0,004 = -0,4 \%$$

$$i_3 = (27,8 - 27,2) / 27,2 = 0,02 = 2,2 \%$$

$$\bar{i} = (1,5 - 0,4 + 2,2) / 3 = 1,1 \%$$

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ.....	4
2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	5
2.1. Основна література.....	5
2.2. Додаткова література.....	5
3. ПРОГРАМА І МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
4. КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ.....	25
4.1. Загальні положення.....	25
4.2. Завдання і методичні вказівки до виконання контрольної роботи.....	25
ДОДАТОК А.....	31
ДОДАТОК Б.....	35

Підписано до друку 12.03.07. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский.
Облік.-вид.арк. 2,35. Умов. друк. арк. 2,32. Тираж 300 пр. Замовлення №

Національна металургійна академія України,
49600, м. Дніпропетровськ-5, пр. Гагаріна, 4

Редакційно-видавничий відділ НМетАУ